

Avauspuheenvuoro Ison päihdetyön työryhmän kokouksessa Tuustaipaleen Kuntoutumiskeskuksessa 25.5.2007
Jyrki Koskela

Ison päihdetyössä asetimme yhdeksi työmme lähtökohdaksi rakenteellisen sarron vastustamisen ja yleistä välinpitämätöntä asenneilmastoa vastaan toimimisen.

Näemme, että meille on päihdetyönasiantuntijoina uskottu erityinen asianajotehtävä tässä yhteiskunnassa. Se on tuoda esiin heikoimmassa asemassa olevan päihdeongelmaisen ääni kuuluviin, tehdä näkymätön hätä näkyväksi ja puolustaa kaikkein syrjäytyneimmänkin oikeutta saada asianmukainen apu tilanteeseensa. Myös heikoimmassa asemassa olevalla päihdeongelmaisella tulee olla oikeus tarpeenmukaiseen hoitoon ja kuntoutukseen.

Palvelujärjestelmä ei saa olla se, mikä syrjäyttää. Tämä merkitsee, että hoitoon pääsyn kynnyksiä on madallettava, on syntynyt käytäntöjä ja toimintamalleja, jotka on jopa purettava. Palveluista on tiedotettava ja tarvittaessa järjestettävä palvelunohjausta siten, että palvelut kohtaavat myös sen syrjäytetyn. Palvelujärjestelmää ei voida rakentaa vain hyväosaisten ehdoilla, tuottavia yksilöitä varten.

.Päihdetyön palveluja tulee kehittää asiakaslähtöisesti ja huolehtia palvelujen saatavuudesta, niiden monipuolisuudesta ja laadusta. Asiakkaan tulee saada vaikuttaa oman hoitonsa ja kuntoutuksen suunnitteluun ja toteutukseen. Asiakkaalla tulee olla oikeus myös hyvään kohteluun palvelujärjestelmässämme. Siihen velvoittaa jo laki asiakaan oikeuksista sosiaalityössä

Päihdetyön asiantuntijoina meillä on omaan alaamme liittyvä vaikuttamistehtävä ja velvollisuutemme on osallistua alaamme liittyvään keskusteluun ja päätöksentekoon tai nostaa sitä esille keskustelu ja päätöksentekofoorumeihin. Päihdetyö ja päihdepolitiikka sen tulee olla merkittävä osa yhteiskuntamme hyvinvointipolitiikkaa, tilanteessa jossa alkoholinkulutuksen kasvu ja sen myötä haittojen lisääntyminen on todella merkittävä kansanterveydellinenkin uhkatekijä. Alkoholisairauksien lisääntyminen, alkoholikuolemat saati sosiaalisten haittojen lisääntyminen uhkaa tämän kansakunnan hyvinvointia.

Ison päihdetyössä toimintamallimme on toimia verkostoituneesti, vuorovaikutteisesti, avoimesti ja ennakkoluulottomasti ja koota alamme osaamista yhteen. Asiakkaan asian vuoksi olemme valmiit ylittämään sektorirajoja, kehittämään niin rakenteita kun työn sisältöä ja menetelmiä. Päihdetyö on perinteisesti perustunut moni-ammattillisille tiimeille johtuen ongelman luonteesta (ilkeät ongelmat / Lasse Murto). Päihdetyön orientaatiopohja tulee olla tulevaisuudessakin avara, jossa on esillä niin sosiaalityö kun myös terveydenhuolto kuin myös psykiatrian osaaminen.

Vastuu päihdehuollon järjestämisestä se kuuluu kunnalle, sen sosiaali- terveyden huollolle. Kunnissa, joiden velvollisuuteen lainsäädännön mukaan tarvittavan päihdetyön järjestäminen kuuluu, tulee varata riittävät määrärahat päihdetyöhön. Asia on ajankohtainen, alkaahan kunnissa ensivuoden talousarviovalmistelu näitä aikoja, miten turvata riittävät taloudelliset resurssit tasokkaan päihdetyön toteuttamiseksi.

Päihdetyössä tutkimustyön osuuden lisääntyminen on tulevaisuutta, tarvitsemme vankkaa asiatietoa niin perustyömme kun myös kehittämisen- ja vaikuttamistyömme perustaksi. Työalamme kehittyminen vaatii uusia innovaatioita ja kehittämishakuisuutta koskien niin perustyössä kun myös hankkeitten ja projektien kautta tehtävää kehittämistyötä. Näitä hankkeita on Ison alueella menossa viitisentoista, joista valtaosa mielen-terveys ja päihdetyön hankkeita.

Mielestäni ISON:n päihdetyössä tehtiin varsin merkittävä avaus Pieksämäen Diakin tiloissa, kun hanketoimijat kokoontuivat yhteen Itä-suomalaisten päihde- ja mielenterveystoimijoiden verkostotapaamiseen, teemalla projektityöntekijästä kehittäjäksi.. Näissä hankkeissa on olemassa alueellamme todellinen kehittäjäresurssi ja tulevaisuudessa hankeyhteistyö on yksi vaikuttamistyön merkittävä väline ja kanava luoda uutta ajattelua, jolla vaikutetaan myös yleiseen asenneilmastoon. Hankkeiden yksi tehtävä on luoda uusia joustavia työkäytäntöjä ja tuoda esiin myös erityistä huolenpitoa tarvitsevia päihdeongelmaisten ryhmiä, näistä yksi on pienten lasten vanhempien hoito- ja kuntoutus.

Hallitusohjelmassa on ensi kertaa esillä päihdetyö pääkohdassa hyvinvointipolitiikka on yhtenä alaotsakkeena on päihdepolitiikka, jossa todetaan, että kansallisen alkoholiohjelman toteuttamista jatketaan, tehostetaan ennalta-ehkäisevää päihdetyötä vakiinnuttamalla varhainen puuttuminen perus- ja työterveydenhuollon pysyväksi toimintamalliksi. Samoin alkoholi ja tupakkatuotteiden verotusta nostetaan.

Määrätietoisella päihdepolitiikalla vähennetään lasten vanhempien alkoholinkäyttöä ja siitä lapsille aiheutuvia haittoja. Erityinen huomio on raskaana olevien päihdeongelmaisten naisten hoito ja päihdeongelmaisten vanhempien lapsille turvataan riittävät tukipalvelut.

Valtioneuvoston asetuksella ohjataan sosiaalialan osaamiskeskuksille, kunnille ja kuntayhtymille päihdeongelmaisten hoidosta ja hoidon kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin 3.500.000 euroa. Siitä Itä-Suomen läänin osuus on 150 000 euroa osaamiskeskukselle, josta päättää lääninhallitus. Lisäksi Itä-Suomen läänille osoitetaan valtionavustusta vuosille 2007-2009 306 000 euroa seudulliseen kehittämishankkeille osana kunta- ja peruspalvelujen uudistamista yhteistyörakenteiden vahvistamiseen mielenterveys ja päihdepalvelujen välillä, näillä pyritään vahvistamaan palvelujen saatavuutta. Osa rahasta ohjataan myös varhaisen puuttumisen ja varhaisen toteamisen kehittämiseen osana peruspalveluja sekä raskaana olevien päihdeongelmaisten naisten ohjaamiseen olemassa oleviin päihdepalveluihin. Painopiste on siis kehittämisessä ja yhteistyörakenteiden vahvistamisessa.

Päihdepolitiikka on olennainen osa kansallista hyvinvointipolitiikkaa, siitä on haastetta niin valtion hallinnolle, osaamiskeskuksille, kunnille ja myös palvelujen tuottajille.